

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

§ 33

Tuusulan ulkovalaistuksen ohjeistus, aloite

TUUDno-2024-465

Valtuutettu Jussi Salosen esittämä aloite 4.3.2024:

Tuusulan ulkovalaistuksen ohjeisto

Teen valtuustoaloitteen, että Tuusulan kunta ryhtyy toimenpiteisiin ulkovalaistuksen ohjeistuksen laatimiseksi. Tavoitteena on luoda selkeät ja yhtenäiset ohjeet ulkovalaistuksen päämäärien, ohjauksen, suunnittelun, hyväksymisen ja toteuttamisen osalta. Ohjeistuksen tulee kattaa kaikki kunnan aluetyypit, mukaan lukien keskustat, puistot, asemakaava-alueet ja tiealueet.

Ehdotan, että asetetaan työryhmä, johon kuuluu sekä kunnan edustajia että ulkopuolisia valaistusalan asiantuntijoita, suunnittelutyössä ansioituneita. Työryhmän tehtävänä on laatia kattava ulkovalaistuksen ohjeistus, joka sisältää muun muassa:

- Valaistuksen suunnittelun ja toteutuksen periaatteet ja standardit
- Vaatimukset suunnittelijan ammattitaidolle
- Valonlähteiden valintaan, asennukseen ja ylläpitoon liittyvät ohjeet
- Energiatehokkuuden ja valosaasteen vähentämisen toimenpiteet
- Luonnon ja eliölajien suojelua koskevat huomioon otettavat seikat
- Tuusulan kunnan eri alueiden vaatimukset toteutettavalle valaistukselle
- Erityisen vaativaa suunnittelua ja toteutusta edellyttävät alueet kuten esimerkiksi keskustat, ranta-alueet ja RKY-alueet (RKY = valtakunnallisesti merkittävät raken-netut kulttuuriympäristöt)

Ohjeistuksen on oltava valmis käsiteltäväksi valtuustossa ripeästi, koska Tuusula kasvaa ja rakentaa ennen kokemattomalla määrällä, jossa hyvän suunnittelun ja laadun huomioiminen jää helposti taka-alalle.

Perustelut

Tuusulassa ulkovalaistukseen ei ole olemassa ohjeistusta. Ei ole myöskään yhtenäistä prosessia, kun kunta suunnittelee ja toteuttaa alueidensa, keskustojen, puistojen ja asema-kaava-alueille tiealueiden valaistusta. Ei ole hyväksyttävää, että jopa arvokkaimmilla Tuusulanjärven ranta-alueille, valtakunnallisille RKY-alueille tehdyissä suunnitelmissa valaistus todetaan vain neljällä sanalla "Puistoon suunnitellaan erilaista led-valaistusta." Kyseisiä suunnitelmia ei ole mikään toimielin hyväksynyt, ei edes kunnan Julkisivu- ja lähiympäristön laaturyhmässä, jonka tehtävänä on laadunvarmistus merkittävimmissä hankkeissa. Uusilla asuinalueilla valaistuksen sääntelyä ei ole, jolloin lopputuloksena on Puustellimetsän pysäköintitalon räikeä valaistus asuntomessualueemme 2020 välittömässä läheisyydessä.

Valaistuksella on keskeinen rooli viihtyisyyden ja turvallisuuden takaajana, mutta tarpeeton tai huonosti suunniteltu valaistus aiheuttaa valosaastetta, joka on haitallista niin ihmisille kuin ympäristöllekin. Valosaaste heikentää unen laatua ja terveyttä, häiritsee eliöstöä ja ekosysteemejä sekä piilottaa tähtitaivaan kaupunkilaisten näkyvistä. Lisäksi se on merkki energian tuhlaamisesta, mikä lisää sekä kustannuksia että ympäristöpäästöjä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Ranta- sekä RKY-alueiden valaistus on erityisen herkkä alue, jossa on otettava huomioon sekä turvallisuus ja viihtyisyys että luonnonsuojelu ja energiatehokkuus. Väärin suunniteltu valaistus voi pilata ympäristön ja estää asukkaita nauttimasta luonnollisesta pimeydestä ja tähtitaivaasta.

Taajama-alueiden valaistus on monimutkaisempi ja vaatii huolellista suunnittelua, jotta voidaan taata sekä turvallisuus että miellyttävä ympäristö asukkaille. Älykäs valaistuksen ohjaus ja LED-teknologia tarjoavat mahdollisuuksia energiatehokkuuden parantamiseen ja valosaasteen vähentämiseen, mutta ne vaativat selkeät ohjeistukset ja standardit toimiakseen tehokkaasti.

Led-valaistuksen käyttöönoton myötä valaistuksen edullisuus ja monipuolisuus ovat tuoneet mukanaan merkittäviä hyötyjä. Kuitenkin näiden hyötyjen varjopuolena on havaittu, että kun led-valaistus on kustannustehokkaampaa, sitä on alettu käyttää enemmän ja suuremmilla valotehoilla. Tämä kehityskulku on johtanut valosaasteen määrän lisääntymiseen, mikä näkyy selkeästi satelliittikuvissa. Energiatehokkaiden led-valojen piti vähentää energiankulutusta ja parantaa valaistuksen laatua, mutta ilman huolellista suunnittelua ja ohjeistusta, valoa ja energiaa karkaa hukkaan taivaalle, lisäten valosaastetta.

Tanskassa, esimerkiksi, katuvalojen tehot ovat tietoisesti pidetty pienempinä verrattuna Suomeen, missä "halvalla ja tehokkaasti" -mentaliteetti on johtanut led-valaistuksen laajamittaiseen ja kriittisesti tarkastelemattomaan käyttöön. Tanskan lähestymistapa, jossa katuvalaistuksessa hyggeilläään ja valitaan matalampi kelvinarvo, mikä tuottaa lämpimämpää ja miellyttävämpää valoa, tarjoaa arvokkaan oppitunnin. Se korostaa, että valaistuksen suunnittelussa tulee painottaa paitsi energiatehokkuutta myös estetiikkaa, miellyttävyyttä ja ympäristövaikutuksia.

On selvää, että Tuusulan kunnan on aika ottaa käyttöön kattava ulkovalaistuksen ohjeistus, joka vastaa nykyaikaisen valaistusteknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Ohjeistuksen avulla voidaan varmistaa, että valaistus Tuusulassa on sekä energiatehokasta että ympäristöystävällistä, ja että se edistää asukkaiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta ilman että se aiheuttaa tarpeetonta valosaastetta tai häiritsee luonnon monimuotoisuutta.

Lopuksi, Tuusulan kunnan ulkovalaistuksen ohjeistuksen kehittäminen on merkittävä askel kohti kestävämpää ja viihtyisämpää ympäristöä kaikille asukkaille. Se tarjoaa mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa valaistus, joka kunnioittaa sekä ihmisten että ympäristön tarpeita, ja joka heijastaa kunnan sitoutumista kestäväen kehityksen periaatteisiin.

Tuusulassa maaliskuun 4. päivänä 2024

Jussi Salonen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto
§33

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.